Rok XIII. Lwów, 1. Lipca 1899. Nr. 7.

PRZEWODNIK POŻARNICZY

Jeden za wszystkich wszyscy za jednego

Organ Krajowego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych w Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Wychodzi każdego 1-go dnia w miesiącu.

Redakcya i Administracya we Lwowie ulica Piekarska l. 12. II. piętro.

Przedpłata:
W miejscu: rocznie 2 złr. 40 ct. | Z przesyłką: rocznie 2 złr. 80 ct.
„ półrocznie 1 „ 20 „ | „ półrocznie 1 „ 40 „
Dla członków związkowych straży pożarnych z przesyłką rocznie 50 cnt.

Ogłoszenia:
Za całą stronicę . . . . . . 5 złr. — ct.
„ ćwierć stronicy . . . . . 1 „ 50 „
Za jeden wiersz petitowy albo jego miejsce 3 centy.

Pamiętajmy o Kasie Zapomóg!

I. Część urzędowa.

L. 1.058.

OGŁOSZENIE
w sprawie Zjazdu strażackiego.

Uchwałą Rady Zawiadowczej z dnia 11. marca 1899 r. postanowiono, aby w roku bieżącym nie urządzać zwyczajnego Zjazdu strażackiego, natomiast urządzić w roku 1900 Zjazd jubileuszowy.

Ponieważ tej uchwale Rady Zawiadowczej nie sprzeciwiła się żadna związkowa straż pożarna, przeto ogłaszamy:

a) że Zjazdu strażackiego w roku bieżącym nie będzie;

b) że mandaty członków Rady Zawiadowczej ważne są jeszcze na jeden rok;

c) że zarząd funduszami Związku odbywać się będzie do Zjazdu jubileuszowego wedle budżetu, uchwalonego na VIII. Zjeździe w Dobromilu.

Wykonując dalsze postanowienia Rady Zawiadowczej, zamieszczamy w dzisiejszym numerze czasopisma zestawienie statystyczne krajowych straży pożarnych i wzywamy związkowe straże pożarne, aby przedłożyły nam swoje samoistne wnioski, mające na celu podniesienie obrony od pożarów w kraju, których rozbiór i uchwały w myśl artykułu VII. lit. b) statutu Związku należy do Zjazdu strażackiego, a które Rada Zawiadowcza rozpatrzy i załatwi.

Zamknięcia rachunkowe za czas od 1. lipca 1897 do 30. czerwca 1899 zamieścimy w następnym numerze czasopisma.

We Lwowie, dnia 1. lipca 1899.

Zastępca Naczelnika:
Dr. Alfred Zgórski.

Sekretarz:
Antoni Szczerbowski.

Wykaz

związkowych straży pożarnych, które zalegają z wkładkami.

Andrychów	12·20	złr.	Kobiernice	3·40	złr.
Bestwina	4·80	„	Kołomyja	4·60	„
Bielany	3·—	„	Krynica	3·—	„
Błażowa	6·20	„	Krystynopol	1·60	„
Borowa	3·—	„	Lanckorona	5·60	„
Budzanów	3·80	„	Lipnica mur.	6·—	„
Chołojów	3·—	„	Łuczyce	3·60	„
Ciężkowice	6·20	„	Monasterzyska	3·20	„
Dankowice	2·60	„	Mszana dolna	6·10	„
Dębowiec	1·30	„	Myślenice	7·—	„
Dobrzechów	6·—	„	Niestanice	2·40	„
Drohobycz	3·—	„	Ostrów	2·20	„
Dublany	4·70	„	Piekary	2·40	„
Dukla	2·60	„	Pławo	2·50	„
Frysztak	1·50	„	Potok złoty	2·40	„
Gródek	5·—	„	Rawa ruska	2·20	„
Hohenbach	3·70	„	Rzędzianowice	2·20	„
Huczko	2·30	„	Rzeszów	4·20	„
Husiatyn	12·—	„	Rzochów	5·50	„
Janów	3·20	„	Sassów	4·90	„
Jaślany	8·70	„	Sąsiadowice	2·10	„
Jawornik m.	2·—	„	Skole	4·—	„
Kalembina	3·40	„	Skotniki	2·50	„

Starawieś . . .	1·80	złr.	Wielkie Oczy .	2·—	złr.
Strzyżów . . .	3·50	„	Wieliczka . . .	3·50	„
Szczucin . . .	5·40	„	Wilamowice . .	3·—	„
Tarnobrzeg . .	2·—	„	Wojnicz . . .	3·20	„
Tartaków . . .	2·30	„	Wola mielecka .	8·40	„
Trześń	1·30	„	Wola pławska .	5·—	„
Tymbark . . .	2·—	„	Wołowice . . .	3·40	„
Ulanów . . .	2·20	„	Zawałów . . .	3·30	„
Uście zielone .	2·90	„	Złotniki . . .	5·—	„
Ustrzyki dolne .	4·80	„			

Wykaz

zapłaconych wkładek od 20. maja do 20. czerwca 1899.

Kasa Zapomóg. Ochotnicze straże pożarne: Kosów 0·80 złr., Mikołajów 5·80 złr.

Wkładki zwykłe (roczne). Ochotnicze straże pożarne: Oleszyce 2·— złr., Mikołajów 3·— złr., Trembowla 2·10 złr., Padew kol. 1·40 złr., Czaniec 1·80 złr., Machów 1·50 złr., Żmigród 4·— złr.

II. Z nauki o strażach i pożarnictwie.

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o przedłożeniu Wydziału kraj. z projektem ustawy, nakładającej na Towarzystwa ubezpieczeń od ognia obowiązek przyczyniania się do kosztów utrzymania straży pożarnej.

(Dokończenie.)

Podniesiono w Komisyi jako jedną z ujemnych stron ustawy, brak rygoru na Towarzystwa ubezpieczeń, któreby przelewały podatek krajowy na ubezpieczonych. W królestwie saskiem jest taki zakaz i ukazał się nader właściwym. Opodatkowanie Towarzystw akcyjnych przy przyjęciu zakazu przerzucania podatku na ubezpieczonych trafia istotnie na przedmiot do opodatkowania odpowiedni, to jest na czysty zysk tych instytucyi założonych i administrowanych w celach własnej korzyści; przeciw temu opodatkowaniu Komisya nicby mieć nie mogła.

Ogromna większość ubezpiecza się u nas w Towarzystwach na wzajemności opartych, podatek zatem i pomimo nieodzownego zakazu nie przerzucania go na ubezpieczonych odbije się pośrednio na nich przez zmniejszenie zysku a w konsekwencyi zwrotów.

W krakowskiem Towarzystwie ubezpieczeń w ostatnim roku bilansowym 1897/8 od 398 milionów ubezpieczonej wartości w Galicyi zebrano

zaliczki	2,743.548 zł. 06 ct.
z tej kwoty zwroty 20% wyniosły .	548.709 „ 61 „
Do podatku zostaje netto premia	2,195.838 zł. 45 ct.
Od tego 2% dodatku kraj. wyniosłoby	43.916 zł. 78 ct.

o tę zatem kwotę zmniejszyłyby się zwroty, a przedstawia to procent więcej jak od miliona funduszu rezerwowego. Gdyby Wysoki Sejm uchwalił projekt ustawy, procenta odtąd od więcej niż milionowego funduszu rezerwowego uzbierane skrzętną pracą wpływałyby do Kas krajowych na straże.

Młodsze krajowe Towarzystwo ubezpieczeń „Dniestr“ od ubezpieczonej wartości 25,389.993 zł. w roku 1897 pobrało premii 236.242 zł. 1 ct., złożyćby musiało ze szkodą swego rozwoju z opóźnieniem rozpoczęcia udzielania zwrotów 4.724 zł. 84 ct.

Rezultat ten nazwać musimy w odniesieniu do Towarzystw na wzajemności opartych, podrożeniem, utrudnieniem ubezpieczeń, zatem nie możnaby, zdaniem Komisyi, od Towarzystw na wzajemności opartych, o wiele więcej żądać, niż obecnie same łożą dobrowolnie na straże i zapomogi.

W Komisyi były zdania, że najodpowiedniej oznaczono stopę podatkową w ustawie tyrolskiej, a to 2 centy od każdych 1.000 zł. ubezpieczonej wartości w Towarzystwach wzajemnych, zaś 1 do 2% od pobranej brutto premii przez Towarzystwa akcyjne; mógłby Wydział krajowy przeprowadzić rokowania z Towarzystwami ubezpieczeń o dobrowolne zobowiązania tych instytucyi składania opłat na rzecz straży. W królestwie pruskiem i wielu niemieckich krajach istnieją takie układy. Zarządy Towarzystw wiedzą, że może być nałożony podatek krajowy, płacą go raczej dobrowolnie, zastrzegając sobie albo własne rozdawnictwo pod kontrolą władzy, albo wskazanie gmin i okolic, w których najwięcej mają ubezpieczonych, by pomoc z organizacyi straży służyła istotnie interesom Towarzystwa i ubezpieczonych.

Wydział krajowy nie podał żadnego obliczenia efektu finansowego projektu ustawy — Komisya obrachunki takie co do krajowych instytucyi starała się przedstawić, całego jednak rachunku zrobić nie może, bo zagraniczne instytucye nie wyszczególniają w bilansach osobno rachunków z czynności w Galicyi — te cyfry mógłby uzyskać zapewne Wydział krajowy od ministeryalnej komisyi rachunkowej; materyały takie zebrać, byłoby ważnem; zasadniczo bowiem przeciw opodatkowaniu po za krajowych instytucyi nie podniósł się w komisyi żaden głos, lecz zupełny brak materyałów nie dozwala ocenić doniosłości projektu ustawy w odniesieniu do zakrajowych zakładów ubezpieczeń.

Zakłady te dają pewne zasiłki i nagrody w gotówce a Bank wzaj. ubezpieczeń „Slavia“ sikawki w naturze, nie ma jednak wiadomości o wysokości tych datków.

Krakowskie Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń wydało na straże i sikawki

w r. 1895	3·820 zł.
„ 1896	5·045 „
„ 1897	5·125 „

płaci prócz tego koszta ratunku i udziela gminom i obszarom dworskim bardzo licznych nizko oprocentowanych pożyczek na zakupno sikawek.

Towarzystwo wzajemne „Dniestr“ rozdało gminom

w r. 1895	109 zł. 50 ct.
„ 1896	138 „ 30 „
„ 1897	113 „ — „

wypłaciło nadto tytułem nagród 1.801 zł. 74 ct.

Administracya rozdawnictwa zapomóg nic nie kosztuje i jest jak najlepszą, niestety projekt ustawy nie zatrzymuje tego najlepszego rozdawnictwa, wszak wiarygodnie wypłacone zasiłki powinny być w każdym razie liczone jako uiszczony podatek na straże.

Także zasiłki, nagrody za ratunek i t. p. są najdzielniejszą agitacyą za ubezpieczeniem, byłoby błędem, zdaniem

Komisyi, pozbawiać kraj tego najskuteczniejszego środka powiększającego ilość ubezpieczeń. Wydział krajowy lepiej tych funduszów rozdawać nie zdoła, nie ma bowiem i mieć nie może tak fachowych ludzi ani służby zorganizowanej, zajmującej się zawodowo tylko ubezpieczaniem i obroną przed ogniem.

W krajach sąsiednich, w których zaprowadzono podatek na straże, narzekają bardzo na zcentralizowanie zarzadu; ustały zasiłki dawane wprost gminom przez Towarzystwa, a rozdawnictwo z kasy krajowej nie przyniosło spodziewanego pożytku.

Może być zadaniem Wydziału krajowego nieść pomoc okaleczałym strażakom i ich rodzinom, mieć kilku kontrolorów straży, dawać premie za dachy ogniotrwałe, małemi zapomogami wspierać uboższe gminy, wykluczać od prawa rozdawnictwa zapomóg instytucye, nie dość wiarygodne ale nie może chyba Wydział krajowy ze stolicy taniej i lepiej zastąpić w pracy fachowe zarządy zakładów asekuracyjnych, które spełniają swe zadania na podstawie wniosków agentów, likwidatorów i mężów zaufania.

Szkoda, że Wydział krajowy nie przedłożył programu szczegółowego działania, może byłoby to usunęło niejedną wątpliwość.

Stanowisko odmowne zajęte przez Wysoki Sejm wobec projektu ustawy w latach 1872 i 1889 a przez Wydział krajowy w r. 1882, odpowiada w zupełności przekonaniom Komisyi administracyjnej; o działalności zaś Wydziału krajowego w zakresie organizacyi obrony przeciw pożarom wyraża się Komisya z najzupełniejszem uznaniem i godzi się z myślą wstawienia w razie potrzeby do budżetu krajowego pewnej kwoty na sprawowanie nadzoru przez Wydział kranad strażami ogniowemi. Wydziały powiatowe powołane w pierwszym rzędzie do pracy na tem polu nie wszędzie spełniają swe obowiązki i stosunki wymagają dalszego polepszenia i ciągłej pieczy.

Komisya przeto nie przedstawia projektu ustawy — lecz wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa Wydział krajowy do przedłożenia programu działania w kierunku powiększenia obronności przeciw pożarom.

We Lwowie, dnia 13. marca 1899. (1.408.)

Przewodniczący: *Koziebrodzki.* — Sprawozdawca: *Jan Trzecieski.*

Praktyczny sposób rozpoznawania otworu ssącego sikawki.

Otwór ssący sikawki poznać można po tem, że zazwyczaj położony jest niżej od otworu tłoczącego, albo po tem, że przy otworze ssącym znajduje się kocioł ssący, jeżeli sikawka dwa kotły posiada.

Jeżeli zaś obydwa otwory są prawie w jednej linii i jeżeli sikawka nie posiada drugiego kotła (ssącego), który na otwór ssący wskazuje, to otwór ten poznamy, gdy jeden ze strażaków przyknie do otworu dłoń, a drugi poruszać będzie dźwignię sikawki. Jeżeli powietrze wciąga do sikawki skórę dłoni, to jest znakiem, że w tem miejscu znajduje się otwór ssący, gdyby powietrze dłoń odpychało, to oznacza- że tam jest otwór tłoczący.

Do opisania powyższego sposobu rozpoznawania otworu ssącego nakłoniła nas ta okoliczność, że bywają wypadki, iż młodzi strażacy przykręcają do otworu ssącego sikawki węża tłoczącego i na odwrót. Rozumie się, że sikawka wówczas nie funkcyonuje.

Straże pożarne

w Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

W kraju naszym istnieje 5 rodzajów straży pożarnych, a mianowicie:

I. Ochotnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach, które nie przyjęły na siebie obowiązków straży pożarnej gminnej, zorganizowane na podstawie ustawy o stowarzyszeniach z dnia 15. listopada 1867 roku Dz. p. p. Nr. 134.

II. Ochotnicze straże pożarne w gminach wiejskich, zorganizowane na podstawie ustawy o stowarzyszeniach.

III. Ochotnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach, które przyjęły na siebie obowiązki straży pożarnej gminnej i uwolniły gminy od obowiązku organizowania osobnych korpusów straży pożarnej gminnej, zorganizowane na podstawie ustawy o stowarzyszeniach i ustawy o policyi ogniowej z dnia 10. lutego 1891 r. Dz. u. kr. Nr. 18.

IV. Gminne (płatne, etatowe, zawodowe, miejskie) straże pożarne, zorganizowane w miastach i miasteczkach prócz Lwowa i Krakowa na podstawie szczegółowych postanowień Rad miejskich i ustawy o policyi ogniowej z d. 10. lutego 1891 Dz. u. kr. Nr. 18, we Lwowie zaś i w Krakowie zorganizowane na podstawie uchwał Rad miejskich i własnych statutów tych miast.

V. Straże pożarne kolejowe, zorganizowane ze służby kolejowej; fabryczne, zorganizowane ze służby fabrycznej; dworskie, zorganizowane ze służby dworskiej i wreszcie szkolne straże pożarne, zorganizowane z uczniów krajowych niższych szkół rolniczych.

Niektóre garnizony posiadają oddziały c. k. wojskowej straży pożarnej; w kilkunastu powiatach istnieją wiejskie pogotowia pożarne, a w niedalekiej przyszłości zorganizowane zostaną w miastach i miasteczkach pomocnicze straże pożarne z mieszkańców, zaś w gminach wiejskich obowiązkowe straże pożarne także z mieszkańców.

Ogólny wykaz straży pożarnych w powiatach.

Wydział powiatowy	Straże pożarne wyszczególnione pod						Ilość czynnych członków w strażach wyszczególnionych pod					
	I.	II.	III.	IV.	V.	Razem	I.	II.	III.	IV.	V.	Razem
Biała	—	15	4	—	1	20	—	332	262	—	34	628
Bóbrka	—	1	2	—	—	3	—	26	36	—	—	62
Bochnia	1	1	4	1	—	7	24	12	91	5	—	132
Bohorodczany	—	—	3	—	—	3	—	—	81	—	—	81
Borszczów	1	2	4	—	—	7	25	33	81	—	—	139
Brody	—	3	7	2	—	12	—	147	97	6	—	250
Brzesko	—	1	4	—	1	6	—	36	84	—	32	152
Brzeżany	—	1	3	—	—	4	—	22	95	—	—	117
Brzozów	1	—	2	1	2	6	21	—	32	4	10	67
Buczacz	—	1	6	—	—	7	—	?	150	—	—	150
Chrzanów	1	1	1	—	1	4	16	24	30	—	35	105
Cieszanów	—	—	4	—	—	4	—	—	82	—	—	82
Czortków	—	1	3	—	1	5	—	24	63	—	26	113
Dąbrowa	—	—	3	—	—	3	—	—	62	—	—	62
Dobromil	—	1	3	—	—	4	—	18	73	—	—	91
Dolina	—	—	2	1	5	8	—	—	24	10	60	94
Drohobycz	1	3	—	2	—	6	35	62	—	14	—	111
Gorlice	1	1	3	—	—	5	12	18	74	—	—	104
Gródek	1	—	1	1	—	3	18	—	12	4	—	34
Grybów	—	—	3	—	—	3	—	—	65	—	—	65
Horodenka	1	—	2	—	1	4	24	—	24	—	30	78
Husiatyn	—	—	3	2	—	5	—	—	34	9	—	43
Jarosław	1	3	3	1	1	9	50	55	65	20	10	200
Jasło	—	2	6	1	—	9	—	37	111	2	—	150
Jaworów	—	—	4	—	—	4	—	—	124	—	—	124
Kałusz	2	—	—	—	—	2	25	—	—	—	—	25
Kamionka Strum.	—	2	7	—	—	9	—	44	200	—	—	244
Kolbuszowa	1	1	2	—	—	4	32	16	35	—	—	83
Kołomya	1	—	5	1	—	7	26	—	109	13	—	148
Kosów	—	—	3	—	—	3	—	—	68	—	—	68
Kraków	1	5	—	1	—	7	?	85	—	58	—	143
Krosno	—	1	2	1	—	4	—	21	50	2	—	73
Łańcut	—	—	5	—	—	5	—	—	131	—	—	131
Limanowa	—	2	2	—	—	4	—	40	58	—	—	98
Lisko	—	—	4	—	—	4	—	—	111	—	—	111
Lwów	1	7	—	1	1	10	94	224	—	65	30	413
Mielec	—	15	4	—	—	19	—	467	140	—	—	607
Mościska	—	—	4	—	—	4	—	—	161	—	—	161
Myślenice	—	6	3	—	—	9	—	176	164	—	—	340
Nadwórna	—	—	1	1	—	2	—	—	30	6	—	36
Do przeniesienia	15	76	122	17	14	244	402	1919	3109	218	267	5915

Wydział powiatowy	Straże pożarne wyszczególnione pod						Ilość czynnych członków w strażach wyszczególnionych pod					
	I.	II.	III.	IV.	V.	Razem	I.	II.	III.	IV.	V.	Razem
Z przeniesienia	15	76	122	17	14	244	402	1919	3109	218	267	5915
Nisko	—	—	2	—	—	2	—	—	57	—	—	57
Nowy Sącz	3	1	1	1	1	7	78	25	16	12	?	131
Nowy Targ	—	3	2	1	1	7	—	77	62	2	30	171
Pilzno	—	—	3	—	—	3	—	—	84	—	—	84
Podhajce	—	3	1	—	—	4	—	64	40	—	—	104
Przemyśl	2	—	3	3	—	8	61	—	82	45	—	188
Przemyślany	—	1	—	—	—	1	—	13	—	—	—	13
Rawa ruska	—	—	6	—	—	6	—	—	121	—	—	121
Rohatyn	—	—	5	—	—	5	—	—	91	—	—	91
Ropczyce	—	2	4	—	—	6	—	22	96	—	—	118
Rudki	—	—	2	—	—	2	—	—	40	—	—	40
Rzeszów	1	—	6	2	—	9	42	—	149	54	—	245
Sambor	1	1	—	1	—	3	36	25	—	15	—	76
Sanok	1	2	8	1	2	14	29	34	117	10	45	235
Skałat	—	—	3	—	—	3	—	—	53	—	—	53
Śniatyn	2	—	1	1	—	4	45	—	24	5	—	74
Sokal	—	3	3	—	—	6	—	102	78	—	—	180
Stanisławów	2	1	1	3	2	9	45	26	22	32	?	125
Staremiasto	—	—	4	—	—	4	—	—	91	—	—	91
Stryj	2	—	—	1	2	5	42	—	—	11	82	135
Tarnobrzeg	—	8	4	—	—	12	—	128	58	—	—	186
Tarnopol	1	—	—	2	—	3	20	—	—	27	—	47
Tarnów	1	1	2	1	—	5	71	26	36	14	—	147
Tłumacz	3	1	1	—	—	5	66	32	15	—	—	113
Trembowla	1	1	3	—	—	5	21	20	70	—	—	111
Turka	1	—	—	—	—	1	21	—	—	—	—	21
Wadowice	1	—	4	2	—	7	48	—	163	5	—	216
Wieliczka	2	7	2	2	—	13	62	136	61	13	—	272
Zaleszczyki	—	—	2	—	—	2	—	—	34	—	—	34
Zbaraż	1	1	—	1	—	3	20	23	—	2	—	45
Złoczów	2	—	4	3	—	9	26	—	80	14	—	120
Żółkiew	1	1	2	1	—	5	36	20	41	6	—	103
Żydaczów	—	—	3	1	—	4	—	—	76	2	—	78
Żywiec	1	2	2	—	—	5	24	66	77	—	—	167
Razem	44	115	206	44	22	431	1195	2758	5043	487	424	9907

B.

Wykaz ochotniczych straży pożarnych w miastach i miasteczkach, które nie przyjęły na siebie obowiązków straży pożarnej gminnej.

Powiat *Bochnia*: Bochnia 24 czł.; pow. *Borszczów*: Kudryńce 25 czł.; pow. *Brzozów*: Brzozów 21 czł.; pow. *Chrzanów*: Trzebinia 16 czł.; pow. *Drohobycz*: Drohobycz 35 czł.; pow. *Gorlice*: Rzepiennik strzyżewski 12 czł.; pow. *Gródek*: Gródek 18 czł.; pow. *Horodenka*: Horodenka 24 czł.; pow. *Jarosław*: Jarosław 50 czł.; pow. *Kałusz*: Kałusz 15 czł. i Wojniłów 10 czł., pow. *Kolbuszowa*: Kolbuszowa 32 czł., pow. *Kołomyja*: Kołomyja 26 czł., pow. *Kraków*: Kraków ? czł., pow. *Lwów*: Lwów 94 czł., pow. *Nowy Sącz*: Nowy Sącz 37 czł., Stary Sącz 25 czł., Muszyna 16 czł., pow. *Przemyśl*: Przemyśl 36 czł., Babice 25 czł., pow. *Rzeszów*: Rzeszów 42 czł., pow. *Sambor*: Sambor 36 czł., pow. *Sanok*: Sanok 29 czł., pow. *Śniatyn*: Śniatyn 31 czł. i Augustdorf przysiółek Sniatyna 14 czł., pow. *Stanisławów*: Halicz 18 czł., Stanisławów 27 czł., pow. *Stryj*: Stryj 26 czł., Skole 16 czł., pow. *Tarnopol*: Tarnopol 20 czł., pow. *Tarnów*: Tarnów 71 czł., pow. *Tłumacz*: Tłumacz 20 czł., Tyśmienica 26 czł., Ottynia 20 czł., pow. *Trembowla*: Strusów 21 czł., pow. *Turka*: Turka 21 czł., pow. *Wadowice*: Kalwarya Zebrzydowska 48 czł., pow. *Wieliczka*: Dobczyce 42 czł., Podgórze 20 czł., pow. *Zbaraż*: Zbaraż 20 czł., pow. *Złoczów*: Jezierna 16 czł., Gołogóry 10 czł., pow. *Żółkiew*: Żółkiew 36 czł., pow. *Żywiec*: Milowka 24 czł. — *Razem*: 44 straży pożarnych z ilością 1.195 członków czynnych.

C.

Wykaz towarzystw ochotniczych straży pożarnych w gminach wiejskich.

Pow. *Biała*: Hałcnów 53 czł., Czaniec 18 czł., Nowawieś 19 czł., Lipnik 48 czł., Osiek 20 czł., Łęki 8 czł., Hecznarowice 12 czł., Kozy 33 czł., Polanka wielka (dopiero założono) 1 czł., Porąbka 18 czł., Bielany 15 czł. Bestwina 24 czł, Starawieś 20 czł., Buczkowice 18 czł., Dankowice 25 czł.; pow. *Bóbrka*: Strzałki 26 czł., pow. *Bochnia*: Łapanów 12 czł., pow. *Borszczów*: Korolówka 21 czł., Okopy 12 czł., pow. *Brody*: Czechy 118 czł., Pieniaki 21 czł., Strzemilcze 8 czł., pow. *Brzesko*: Radłów 36 czł., pow. *Brzeżany*: Kozłów 22 czł., pow. *Buczacz*: Koropiec ? czł., pow. *Chrzanów*: Krzeszowice 24 czł., pow. *Czortków*: Białobużnica 24 czł., pow. *Dobromil*: Huczko 18 czł., pow. *Drohobycz*: Borysław 27 czł., Königsau 12 czł., Letnia 23 czł.. pow. *Gorlice*: Kobylanka 18 czł., pow. *Jarosław*: Munina 15 czł., Kidałowice 16 czł.. Ostrów 24 czł., pow. *Jasło*: Kalembina 24 czł., Ołpiny 13 czł., pow. *Kamionka strumiłowa*: Niestanice 24 czł., Płowe 20 czł., pow. *Kolbuszowa*: Ranizów 16 czł., pow. *Kraków*: Wołowice 17 czł., Piekary 16 czł., Czernichów 17 czł., Liszki 20 czł., Krowodża 15 czł., pow. *Krosno*: Korczyna 21 czł., pow. *Limanowa*: Mszana dolna 24 czł., Dobra 16 czł., pow. *Lwów*: Pikułowice 34 czł., Podliski wielkie 37 czł., Sknilów 56 czł., Sknilówek 12 czł., Kulparków 12 czł., Prusy 28 czł., Dublany 45 czł., pow. *Mielec*: Borowa 36 czł., Chorzelów 28 czł., Cyranka 30 czł., Czermin 42 czł., Hohenbach 41 czł., Josefsdorf 22 czł., Jaślany 50 czł., Padew kolonia 22 czł., Padew narodowa 28 czł., Pławo 25 czł., Rzędzianowice 20 czł., Tuszów narodowy 34 czł., Wola mielecka 28 czł., Wola pławska 32 czł., Złotniki 29 czł., pow. *Myślenice*: Dolnawieś 32 czł., Górnawieś 30 czł., Jawornik 28 czł., Rabka 34 czł, Sułkowice 28 czł., Trzemeśna 24 czł., pow. *Nowy Sącz*: Krynica 25 czł., pow. *Nowy Targ*: Szczawnica 20 czł., Zakopane 29 czł., Czarny Dunajec 28 czł., pow. *Podhajce*: Horożanka 10 czł., Wiśniowczyk 18 czł., Zawałów 18 czł., Złotniki 18 czł., pow. *Przemyślany*: Zamoście 13 czł., pow. *Ropczyce*: Brzeziny 22 czł., Paszczyna ? czł., pow. *Sambor*: Sąsiadowice 25 czł., pow. *Sanok*: Klimkówka 16 czł., Besko 18 czł., pow. *Sokal*: Łuczyce 57 czł., Pierwiatycze 24 czł., Spasów 21 czł., pow. *Stanisławów*: Knihinin kolonia 26 czł., pow. *Tarnobrzeg*: Machów 30 czł., Gorzyce 15 czł., Grębów 13 czł., Sielec 10 czł., Skowierzyn 10 czł., Sobów 20 czł., Trześń 15 czł.. Wielowieś 15 czł., pow. *Tarnów*: Lisiagóra 26 czł., pow. *Tłumacz*: Tarnawica polna 32 czł., pow. *Trembowla*: Łoszniów 20 czł., pow. *Wieliczka*: Dziekanowice 16 czł., Gdów 17 czł., Mogilany 16 czł., Skotniki 25 czł, Świątniki górne 42 czł., Tyniec 20 czł., Bierzanów ? czł., pow. *Zbaraż*: Toki 23 czł., pow. *Żółkiew*: Żółtańce 20 czł., pow. *Żywiec*: Łodygowice 34 czł., Zabłocie 32 czł.

Razem 115 straży pożarnych z ilością 2.758 czynnych członków.

D.

Wykaz ochotniczych straży pożarnych w miastach i miasteczkach, które przyjęły na siebie obowiązki straży pożarnej gminnej.

Pow. *Biała*: Wilamowice 34 czł., Biała 140 czł., Kęty 43 czł., Oświęcim 45 czł., pow. *Bóbrka*: Chodorów 16 czł., Bóbrka 20 czł., pow. *Bochnia*: Lipnica murowana 18 czł., Niepołomice 24 czł., Wiśnicz 30 czł., Ujście solne 19 czł., pow. *Bohorodczany*: Bohorodczany 22 czł., Łysiec 44 czł., Sołotwina 15 czł., pow. *Borszczów*: Borszczów 22 czł., Krzywcze 14 czł., Uście biskupie 25 czł., Jezierzany 20 czł., pow. *Brody*: Brody 40 czł., Szczurowice 10 czł., Leszniów 9 czł., Stanisławczyk 8 czł., Markopol 6 czł., Podkamień 13 czł., Łopatyn 11 czł., pow. *Brzesko*: Brzesko 32 czł., Czchów ? czł., Wojnicz 32 czł., Zakliczyn 20 czł., pow. *Brzeżany*: Brzeżany 56 czł., Kozowa 21 czł., Narajów 18 czł., pow. *Brzozów*: Dynów 20 czł., Jasienica 12 czł., pow. *Buczacz*: Barysz 30 czł., Monasterzyska 32 czł., Uście zielone 29 czł., Potok złoty 32 czł., Jazłowiec 12 czł,, Buczacz 15 czł., pow. *Chrzanów*: Chrzanów 30 czł., pow. *Cieszanów*: Cieszanów 19 czł., Oleszyce 18 czł., Lubaczów 20 czł., Narol 25 czł., pow. *Czortków*: Czortków 22 czł., Jagielnica 25 czł., Ułaszkowce 16 czł., pow. *Dąbrowa*: Dabrowa 22 czł., Szczucin 18 czł., Żabno 22 czł., pow. *Dobromil*: Bircza 26 czł., Dobromil 32 czł., Nowiemiasto 15 czł., pow. *Dolina*: Dolina 24 czł., Rożniatów ? czł., pow. *Gorlice*: Gorlice 26 czł., Biecz 26 czł., Uście ruskie 22 czł., pow. *Gródek*: Janów 12 czł., pow. *Grybów*: Grybów 30 czł.,

Ciężkowice 18 czł., Bobowa 17 czł., pow. *Horodenka:* Czernelica 12 czł., Obertyn 12 czł., pow. *Husiatyn:* Chorostków 10 czł., Husiatyn ? czł., Kopyczyńce 24 czł., pow. *Jarosław:* Pruchnik 19 czł., Radymno 26 czł., Sieniawa 20 czł., pow. *Jasło:* Dębowiec 12 czł., Frysztak 5 czł., Jasło 38 czł. Kołaczyce 21 czł, Osiek 10 czł., Żmigród nowy 25 czł., pow. *Jaworów:* Jaworów (miasto) 45 czł., Jaworów przedmieście 25 czł., Krakowiec 34 czł., Wielkie Oczy 20 czł, pow. *Kamionka strumiłowa:* Kamionka strum. 18 czł., Busk 20 czł., Radziechów 20 czł., Chołojów 30 czł., Stojanów 30 czł., Witków nowy 30 czł., Dobrotwór 52 czł., pow. *Kolbuszowa:* Majdan 17 czł., Sokołów 18 czł., pow. *Kołomyja:* Gwoździec 12 czł., Jabłonów 44 czł., Kamionki wielkie 12 czł., Kułaczkowce 20 czł., Peczeniżyn 31 czł., pow. *Kosów:* Kosów 22 czł., Kuty 22 czł., Pistyń 24 czł., pow. *Krosno:* Krosno 23 czł., Dukla 27 czł., pow. *Łańcut:* Łańcut 49 czł., Leżajsk 18 czł., Przeworsk 35 czł., Kańczuga 15 czł., Żołynia 14 czł., pow. *Limanowa:* Limanowa 38 czł., Tymbark 20 czł., pow. *Lisko:* Ustrzyki dolne 20 czł., Baligród 20 czł., Lisko 56 czł., Lutowiska 15 czł., pow. *Mielec:* Mielec 65 czł., Przecław 20 czł., Radomyśl 25 czł., Rzochów 30 czł., pow. *Mościska:* Mościska 25 czł., Sądowa Wisznia 20 czł., Krukienice 40 czł., Hussaków 76 czł., pow. *Myślenice:* Jordanów 49 czł., Maków 45 czł., Myślenice 70 czł., pow. *Nadwórna:* Nadwórna 30 czł., pow. *Nisko:* Ulanów 21 czł., Rudnik 36 czł., pow. *Nowy Sącz:* Piwniczna 16 czł, pow. *Nowy Targ:* Nowy Targ 41 czł., Krościenko 21 czł., pow. *Pilzno:* Brzostek 24 czł., Pilzno 30 czł., Jodłowa 30 czł., pow. *Podhajce:* Podhajce 40 czł., pow. *Przemyśl:* Krasiczyn 30 czł., Dubiecko 25 czł., Niżankowice 27 czł., pow, *Rawa ruska:* Rawa ruska 22 czł., Lubycza królewska 12 czł., Uhnów 23 czł., Magierów 22 czł., Niemirów 26 czł., Potylicz 16 czł., pow. *Rohatyn:* Rohatyn 33 czł., Podkamień 15 czł., Knihynicze 10 czł., Bursztyn 15 czł., Bołszowce 18 czł., pow. *Ropczyce:* Dębica 34 czł., Sędziszów 18 czł., Ropczyce 25 czł., Wielopole 19 czł., pow. *Rudki:* Komarno 16 czł., Rudki 24 czł., pow. *Rzeszów:* Błażowa 20 czł., Czudec 24 czł., Dobrzechów 31 czł., Głogów 20 czł., Jawornik 18 czł., Strzyżów 36 czł., pow. *Sanok:* Mrzygłód 13 czł., Rymanów 25 czł., Jaćmierz 16 czł., Zarszyn 20 czł., Tyrawa wołoska 15 czł., Bukowsko 28 czł., Nowotaniec ? czł., Jaśliska ? czł., pow. *Skałat:* Grzymałów 15 czł., Podwołoczyska 18 czł., Skałat 20 czł., pow. *Śniatyn:* Zabłotów 24 czł., pow. *Sokal:* Sokal 36 czł., Krystynopol 14 czł., Tartaków 28 czł, pow. *Stanisławów:* Maryampol 22 czł., pow. *Staremiasto:* Chyrów 24 czł., Staremiasto 23 czł., Starasól 24 czł., Felsztyn 20 czł., pow. *Tarnobrzeg:* Baranów 14 czł., Radomyśl 5 czł.. Rozwadów 17 czł., Tarnobrzeg 22 czł., pow. *Tarnów:* Ryglice 16 czł., Tuchów 20 czł., pow. *Tłumacz:* Niżniów 15 czł., pow. *Trembowla:* Budzanów 32 czł., Janów 22 czł., Trembowla 16 czł., pow. *Wadowice:* Zator 43 czł., Wadowice 50 czł., Andrychów 44 czł., Lanckorona 26 czł., pow. *Wieliczka:* Skawina 20 czł., Wieliczka 41 czł., pow. *Zaleszczyki:* Zaleszczyki 19 czł., Tłuste 15 czł., pow. *Złoczów:* Złoczów 42 czł., Sokołówka 5 czł., Sassów 21 czł. Olesko 12 czł., pow. *Żółkiew:* Kulików 20 czł., Mosty wielkie 21 czł., pow. *Żydaczów:* Żurawno 26 czł., Żydaczów 22 czł., Mikołajów 28 czł., pow. *Żywiec:* Sucha 30 czł., Żywiec 47 czł.

Razem 206 straży pożarnych z ilością 5.043 czynnych członków.

E.

Wykaz gminnych (zawodowych) straży pożarnych

Pow. *Bochnia:* Bochnia 5 czł., pow. *Brody:* Brody 3 czł., Załoźce 3 czł., pow. *Brzozów:* Brzozów 4 czł., pow. *Dolina:* Bolechów 10 czł., pow. *Drohobycz:* Drohobycz 12 czł., Borysław 2 czł., pow. *Gródek:* Gródek 4 czł., pow. *Husiatyn:* Husiatyn 6 czł., Kopyczyńce 3 czł., pow. *Jarosław:* Jarosław 20 czł., pow. *Jasło:* Jasło 2 czł., pow. *Kołomyja:* Kołomyja 13 czł., pow. *Kraków:* Kraków 58 czł.; pow. *Krosno:* Krosno 2 czł., pow. *Lwów:* Lwów 65 czł. pow. *Nadwórna:* Delatyn 6 czł., pow. *Nowy Sącz:* Nowy Sącz 12 czł., pow. *Nowy Targ:* Nowy Targ 2 czł., pow. *Przemyśl:* Przemyśl 33 czł., Babice 6 czł., Krzywcze 6 czł., pow. *Rzeszów:* Tyczyn 18 czł., Rzeszów 36 czł., pow. *Sambor:* Sambor 15 czł., pow. *Sanok:* Sanok 10 czł., pow. *Śniatyń:* Śniatyn 5 czł., pow. *Stanisławów:* Knihinin 5 czł, Halicz 7 czł., Stanisławów 20 czł., pow. *Stryj:* Stryj 11 czł., pow. *Tarnopol:* Tarnopol 21 czł., Mikulińce 6 czł., pow. *Tarnów:* Tarnów 14 czł., pow. *Wadowice:* Wadowice 1 czł., Kalwarya Zebrzydowska 4 czł., pow. *Wieliczka:* Podgórze 12 czł., Wieliczka 1 czł., pow. *Zbaraż:* Zbaraż 2 czł., pow. *Złoczów:* Złoczów 3 czł., Gołogóry 5 czł., Pomorzany 6 czł., pow. *Żółkiew:* Żołkiew 6 czł., pow. *Żydaczów:* Rozdoł 2 czł.

Razem 482 członków.

F.

Wykaz fabrycznych, zakładowych, dworskich i kolejowych straży pożarnych.

Pow. *Biała:* Kobiernice (przy szkole rolniczej) 34 czł., pow. *Brzesko:* Okocim (fabryczna) 32 czł., pow. *Brzozów:* Jasienica (dworska) 6 czł., Humniska (dworska) 4 czł., pow. *Chrzanów:* Szczakowa (fabryczna) 35 czł., pow. *Czortków:* Jagielnica (przy szkole rolniczej) 26 czł., pow. *Dolina:* Wygoda (fabr.) 30 czł., Mizuń (fabr.) 30 czł., Dolina (salinarna) ? czł., Bolechow (salinarna) ? czł., Krechowice (fabr.) ? czł. pow. *Horodenka:* Horodenka (przy szkole rolniczej) 30 czł. pow. *Jarosław:* Szówsko (dworska) 10 czł., pow. *Lwów,* Dublany (przy niższej szkole rolniczej) 30 czł., pow. *Now. Sącz:* Nowy Sącz (kolejowa) ? czł., pow. *Nowy Targ:* Zakopane (dworska) 30 czł., pow. *Sanok:* Zagórze (kolejowa) ? czł., Sanok (fabryczna) 45 czł., pow. *Stanisławów:* Knihinin (fabryczna) ? czł., Stanisławów (kolejowa) ? czł., pow *Stryj:* Stryj (kolejowa) 52 czł., Bereźnica (przy szkole rolniczej) 30 czł,

Razem 22 straży pożarnych z ilością 429 członków.

* * *

Wedle powyżej zamieszczonych zestawień, uskutecznionych na podstawie nadesłanych przez Wydziały powiatowe wykazów statystycznych w kraju naszym istnieje:

a) ochotn. Tow. strażackich	365	z ilością 8.996	członków
b) straży pożarn. zawodowych, zakładowych, fabryczn. itp.	66	„ 911	„
Razem	431	z ilością 9.907	członków.

Pod względem ilości straży pożarnych i członków czynnych pierwsze miejsce zajmują powiaty: Biała, Mielec, Myślenice, Wieliczka, Sambor, Sanok, Kamionka Strumiłowa, najmniej, bo tylko po jednej straży pożarnej, posiadają powiaty: Turka i Przemyślany.

W kraju naszym istnieje jeszcze 41 miast i miasteczek, które zupełnie obrony pożarnej nie posiadają. Do tych należą:

Pow. *Bóbrka*: Brzozdowce i Strzeliska nowe, pow. *Borszczów*: Mielnica, Dźwinogród, Skała i Bilcze, pow. *Brody*: Sokołówka i Toporów, pow. *Dobromil*: Rybotycze, pow. *Husiatyn*: Probużna, pow. *Lwów*: Szczerzec, Kukizów, Jaryczów i Nawarya. Pow. *Nowy Sącz*: Tylicz i Zbyszyce, pow. *Przemyśl*: Fredropol, pow. *Przemyślany*: Dunajów, Gliniany, Przemyślany i Świrz, pow. *Rawa ruska*: Mosty małe, pow. *Rohatyn*: Bukaczowce, Konkolniki, Podgrodzie, Stratyn i Firlejów, pow. *Rzeszów*: Niebylec, pow. *Skałat*: Tarnoruda i Touste, pow. *Sokal*: Bełz i Waręż, pow. *Stanisławów*: Jezupol, pow. *Staremiasto*: Laszki murowane, pow. *Tłumacz*: Chocimierz, pow. *Złoczów*: Zborów Białykamień i Zarudzie, pow. *Zaleszczyki*: Gródek, Korolówka i Uścieczko.

Miejscowości powyżej wykazane należą wprawdzie do rzędu miast i miasteczek, lecz oprócz Szczerca, Przemyślan, Bełza, Jezupola i Zborowa są tak małe i ubogie, że pomimo ciągłych nawoływań odnośnych Wydziałów powiatowych organizacya gminnych straży pożarnych nie może przyjść do skutku, zaś organizacya straży ochotniczych natrafia na wielkie trudności. W miejscowościach tych zaprowadzone zostaną przynajmniej obowiązkowe straże pożarne na wzór takich, jakie się w gminach wiejskich organizuje.

III. Ruch Towarzystw strażackich.

Dębica. Ochotnicza Straż pożarna w Dębicy, założona przez p. Ignacego Trzaskowskiego przy współudziale delegata ochotniczej straży pożarnej w Tarnowie p. Franciszka Łazarskiego, rozpoczęła swą czynność dnia 4. maja 1874 po wysłuchaniu nabożeństwa na jej intencyę w kościele parafialnym w Dębicy odprawionego. Wśród ciężkich warunków, w jakich zwykle ochotnicze straże pożarne na prowincyi egzystują, rozwijała się ochotnicza straż pożarna w Dębicy choć powoli, ale trwale i w 25. roku swego istnienia stanęła na tem stanowisku, że mając dostateczne rekwizyta ogniowe, przybory ratunkowe, zupełne przepisowe umundurowanie, a co najważniejsza, będąc dostatecznie wyćwiczoną, może w każdym wypadku śmiało i skutecznie wystąpić przeciw wrogiemu nieprzyjacielowi — pożarowi i powodując się zasadą „kochaj bliźniego jak siebie samego“, nieść skuteczną pomoc w razie nieszczęścia mieszkańcom Dębicy i okolicy.

Wytrwawszy 25 lat na swem stanowisku, postanowiła tutejsza ochotnicza straż pożarna upamiętnić jubileusz ćwierćwiekowy swej egzystencyi poświęceniem sztandaru, który w tym celu ze składek między sobą zebranych, a częścią ze składek publicznych zakupiła.

Uroczystość odbyła się dnia 4. maja 1899, a była to uroczystość okazała, imponująca, wspaniała i dała świadectwo, że duch miłości bliźniego w sercach naszych nie zmalał, że iskra miłości ojczyzny i kraju w sercach naszych nie zgasła i że dosyć jeszcze mamy ochotników, którzy pod godłem sztandaru strażackiego sprawie dobra ojczyzny i dobra publicznego służyć pragną.

W uroczystości wzięli udział:

Ochotnicza straż pożarna z Dębicy, Związek krajowy przez delegata pana dra Sydona Friedberga, Związek okręgowy w Tarnowie przez delegata pana Franciszka Łazarskiego i straże pożarne z Tarnowa, Pilzna, Ropczyc, Brzostka, Sędziszowa, Bochni i Mielca przez deputacye; dalej: założyciele ochotniczej straży pożarnej w Dębicy pp.: Ignacy Trzaskowski, Franciszek Łazarski i Antoni Benda, ówczesny burmistrz w Dębicy; chrzestne matki panie Hetperowa i Szafrańcowa; chrzestni ojcowie panowie c. k. starosta Władysław Jarosz, marszałek powiatu ks. kanonik Sapecki, proboszcz miejscowy, ks. prałat Eugeniusz Wolski, księża miejscowi Kazimierz Kozak i Aleksander Wolski; burmistrz miasta Dębicy Józef Wyleżyński, z Rady miejskiej dr. Sydon Friedberg, Henryk Zauderer, Herman Weiss, Stanisław Serednicki, Franciszek Lorenc, Michał Bała, naczelnik gminy Kawenczyna Jan Pawłuski z radnym Piotrem Brniakiem, z towarzystwa „Sokół“ Władysław Jagielski, z miejscowej inteligencyi notaryusz Leopold Hetper, Michał Hnatyszyn, Stanisław Hubicki, Stanisław Zgórek, Andrzej Zakrzyczkowski, Adolf Gnewa, Józef Szafraniec i Henryk Rostoczyński.

Uroczystość cała odbyła się według programu. Rano o 5. zagrzmiały moździerze, zapowiadając święto strażackie, a równocześnie muzyka strażacka z Tarnowa odegrała pobudkę po wszystkich ulicach miasta, następnie przed pomieszkaniem delegata związku krajowego, przed pomieszkaniem naczelnika i zastępcy naczelnika straży miejscowej i przed kwaterą założyciela straży Trzaskowskiego. Między godziną 6 a 8 rano przyjechały deputacye i delegaci straży sąsiednich, poczem udali się wszyscy uczestnicy uroczystości z muzyką i sztandarami pod komendą pana Jamrowicza, naczelnika ochotniczej straży pożarnej z Tarnowa do kościoła parafialnego, gdzie już ks. celebrant prałat Wolski, chrzestne matki i chrzestni ojcowie byli zgromadzeni.

Przy poświęceniu sztandaru ks. prałat Wolski wypowiedział prześliczne kazanie, a nawiązując do godeł na sztandarze umieszczonych, wskazał na obowiązki strażaków, na ich poświęcenie i cel, którym straże pożarne powodować się winny, a po poświęceniu sztandaru chrzestne matki i chrzestni ojcowie, kolejno wywoływani, przytwierdzali do sztandaru gwoździe z własnymi napisami.

Solenne nabożeństwo celebrował ks. prałat Wolski, a w czasie tego przygrywała na chórze muzyka strażacka, w mieście zaś grzmiały salwy moździerzowe.

Po nabożeństwie zebrali się wszyscy uczestnicy uroczystości i straże ochotnicze pożarne na placu Mickiewicza obok szkoły, gdzie delegat Związku krajowego dr. Sydon Friedberg po wygłoszeniu pięknej przemowy wręczył ustawionym przed frontem: zastępcy naczelnika straży ochotniczej pożarnej Józefowi Augustynowiczowi i komendantowi oddziału Stanisławowi Studnickiemu honorowe odznaki i pisemne dyplomy za 25-cioletnią służbę w korpusie strażackim w Dębicy. Następnie odbyła się defilada przed poświęconym sztandarem, odznaczonymi członkami straży i zaproszonymi uczestnikami uroczystości, a w końcu na pamiątkę uroczystości całą grupę fotografowano.

O godzinie $^1/_2$1 w południe uczta.

W czasie uczty panowała prawdziwa staropolska serdeczność; szereg toastów rozpoczął c. k. starosta Jarosz na pomyślność i rozwój ochotniczej straży pożarnej w Dębicy, a zakończył je staropolskiem „Kochajmy się!“ pan dr. Friedberg.

Przy tej sposobności złożyli goście kwotę 30 zł. 51$^1/_2$ ct. na budowę wspinalni, które umieszczono na książeczkę wkładkową w kasie Towarzystwa wzajemnego kredytu w Dębicy. Bawiono się ochoczo aż do nadejścia pociągów wieczornych, którymi goście i straże pożarne zamiejscowe pożegnane przez straż poż. miejscową rozjechali się.

Uroczystość ta pozostanie na długo w miłej pamięci tutejszych i okolicznych mieszkańców, była to bowiem uroczystość prawdziwie piękna, którą się rzadko w prowincyonalnem mieście spotyka.

Wszystkim, którzy do uświetnienia uroczystości się przyczynili, składamy niniejszem serdeczne „Bóg zapłać!“.

Dankowice dnia 4. czerwca 1899 (pow. Biała). Odbyło się dzisiaj zgromadzenie ochotniczej straży pożarnej, na którem wybrano Walentego Hodra naczelnikiem, a Józefa Bierońskiego zastępcą nacz. tejże straży. Gmina tutejsza wybudowała szopę na sikawkę w tym roku. Straż nasza musi walczyć z różnemi uprzedzeniami w łonie samych nawet członków powstałemi, a jednakże coś działa. W ubiegłym roku była obecną przy 4 pożarach w sąsiednich wioskach. Również musi straż walczyć z brakiem funduszów, ma bowiem tylko roczną subwencyę 20 zł. z Wydz. pow. w Białej. Pomimo to pozostaje choć skromna kwota 13 zł. 25 ct. na najpotrzebniejsze wydatki.

IV. Kronika pożarów.

Maj 1899.

(Zestawienie statystyczne).

Miejscowość	Ilość pożarów	Spaliło się: domów mieszkalnych	budynków gospodarczych	zakładów przemysłowych	kościołów	ludzi	Szkoda: ogólna zł.	ubezpieczona zł.	Przyczyna: podpalenie	nieostrożność	wadliwa budowa	od pioruna	niezbadana
Miasta i miasteczka	18	39	14	1	—	—	70.130	53.720	1	3	—	—	14
Gminy wiejskie	43	125	152	—	—	1	113.370	28.180	5	4	1	—	33
Razem . . .	61	164	166	1	—	1	183.500	81.900	6	7	1	—	47

W akcyi ratunkowej brały udział następujące Straże pożarne: Bóbrka, Bolechów, Bukaczowce 2, Brody 3, Chotrostków 2, Chorzelów, Chyrów, Cyranka, Dobromil 2, Dolina, Gorlice, Horodenka 2, Huczko 2, Jezierna, Josefstad-Krakowiec, Lacko, Lwów 2, Mielec, Nadwórna, Niżankowice, Nowe miasto, Padew narod., Pławo, Rzędzianowice 2, Rzochów, Starasól, Stryj 2, Wola mielecka 2, Wola pławska 2, Złotniki 2.

V. Rozmaitości.

Kolejowe straże pożarne.

Istnieje rozporządzenie władz kolejowych, iż każda stacya kolejowa zaopatrzona być musi w sikawkę ogniową z odpowiednią ilością ludzi do jej usługi. I rzeczywiście stacye kolejowe posiadają w osobnych magazynach sikawki, a ze służby kolejowej przydzielono kilku ludzi do usługiwania w razie potrzeby.

Inna rzecz, w jakim stanie znajdują się te sikawki, czy służba kolejowa, umiejąca nią w czasie posuchy skrapiać ogród stacyjny, będzie umiała na tyle obchodzić się z nią, aby przy pożarze nieść skuteczną pomoc, co przecież jest jej głównem zadaniem.

Jak nam donoszą ze źródła dobrze poinformowanego, oprócz kolejowych straży pożarnych w Nowym Sączu, w Stanisławowie i Stryju, zorganizowanych wzorowo, na innych, zwłaszcza mniejszych stacyach, organizacya tych kolejowych straży pożarnych pozostawia, aby nie użyć ostrzejszego wyrażenia, wiele do życzenia. Jeżeli stacya kolejowa ma posiadać swoją straż pożarną, to niechże ta straż spełnia swoje zadanie należycie. W tym celu te straże stacyjne powinny być od czasu do czasu pouczane i lustrowane.

Rozumiemy to bardzo dobrze, że urządzanie takich peryodycznych lustracyi pociąga za sobą koszta i połączone jest z wielu trudnościami, ale jest na to łatwy sposób wyjścia, oto krajowy związek ochotniczych straży pożarnych urządza co roku lustracye i kursa pożarnictwa po różnych miastach i miasteczkach i z tej sposobności mogłyby dyrekcye kolejowe skorzystać i zaproponować związkowi lustrowanie i pouczanie swych straży pożarnych. Leży to w interesie tak dobra i bezpieczeństwa publicznego, jak i samej kolei. Dyrekcye kolejowe winny się nad tem zastanowić i powziąć w tym duchu decyzyę.

(*D. P.*)

Dobromil w płomieniach!

W dniu 1. czerwca b. r. przerażeni zostaliśmy telegraficzną wiadomością, że miasto Dobromil w płomieniach. Telegramy donosiły, iż sąd, starostwo, poczta, apteka i kościół stoją w płomieniach, że straże pożarne z okolicznych miast powołano.

Zaraz na drugi dzień okazało się jednak, że pierwsze telegramy były alarmujące, gdyż mniemano z początku, bacząc na wiatr niezwykle silny, iż cały rynek stanie się pastwą płomieni.

Szczęściem wzorowo prowadzona akcya ratunkowa pod osobistem kierownictwem dr. Ludwika Cwiklicera poskromiła rozhukany żywioł.

Ogień wszczął się po godzinie 2 z południa w domu zajezdnym Knebla i podsycany wiatrem, począł się szerzyć z niezmierną gwałtownością. Słupy płomieni strzelały w górę, gęsty obłok dymu rozpostarł się nad miastem, snopy iskier rozlatywały się na wszystkie strony. W mgnieniu oka cztery z realnością Knebla sąsiadujące domy płonęły jak pochodnie.

Za chwilę znajdująca się na przeciwnym krańcu rynku realność p. Steciaka, gdzie mieści się urząd pocztowy, zapłonęła także. Zdawało się również, że gmach sądu, położony między dwoma wałami płomieni, niechybnie zgorzeje. Wtedy straż pożarna ochotnicza, posiłkowana przez obywateli i strażaków z Huczka, Lacka, wzięła się do zlokalizowania ognia, gorejących domostw nie ratowano. I nadludzkim, rzec można śmiało, wysiłkom dzielnych strażaków udało się sprostać trudnemu zadaniu, ogień umiejscowiono.

Reszta akcyi ratunkowej, w której brały udział przybyłe tymczasem straże pożarne z Chyrowa i Niżankowic, ograniczyła się do gaszenia zgliszczów. Około godz. 6 wieczorem minęło wszelkie niebezpieczeństwo.

Spaliło się sześć murowanych realności, z tych jedna nie była zaasekurowaną. Mimo to szkoda jest znaczna, bo dosięga 30 000 złr. Przyczyną powstania ognia u Knebla jest nieostrożność.

W zakładach zdrojowo-kąpielowych i klimatycznych odbędzie się tego roku lustracya obrony pożarnej. Lustracya ta zarządzoną została w porozumieniu z Wydziałem krajowym, a celem jej jest zbadanie, czy zaprowadzona w tych zakładach obrona pożarna daje zupełne bezpieczeństwo ogniowe publiczności, która do tych zakładów przybywa, ewentualnie zbadanie, co zarządzić należy, aby zapewnić publiczności to bezpieczeństwo.

Do miejscowości, w których lustracya ta odbędzie się, należą: Rabka, Zakopane, Szczawnica, Krynica, Żegiestów, Iwonicz, Wysowa, Rymanów, Pustomyty, Brzuchowice, Zimnawoda, Lubień, Janów, Swoszowice, Morszyn, Skole, Truskawiec i Delatyn.

Edmund Krzysztoforski w Kętach przyjął napowrót obowiązki i godność naczelnika ochotniczej straży pożarnej. Wiadomość tę witamy z prawdziwą radością.

Krzysztoforski w Kętach podniósł w swoim czasie tamtejszą straż pożarną do rzędu najlepiej w kraju zorganizowanych i wyćwiczonych.

W Radochońcach (koło Husakowa) powstała nowa ochotnicza straż pożarna, której prezesem wybrany został ksiadz Adam Dudziński, a naczelnikiem Mieczysław Długosz nauczyciel.

W Budzanowie podczas ćwiczeń z linewką ratunkową w dniu 5. maja b. r. spadł instruktor Sylwester Ulanowski z drugiego piątra i doznał tylko lekkich obrażeń ciała.

Straż pożarna w Budzanowie wzięła dnia 30. maja br. udział w pogrzebie śp. Józefa Ciastka, długoletniego członka korpusu, który był wzorem pilności w wykonywaniu przyjętych na siebie obowiązków. Choroba piersiowa przerwała nić jego żywota. Cześć jego pamięci!

Kurs pożarnictwa dla pisarzy gminnych zakończył się w sobotę dnia 24. czerwca b. r. Na kursie udzielaną była nauka o przyrządach pożarnych, o taktyce pożarnej i przeprowadzone zostały ćwiczenia ze sikawką, z drabiną pojedynczą i z linewką ratunkową.

W kursie tym wzięli udział wszyscy słuchacze kursu urządzonego dla pisarzy gminnych przez Wydział krajowy.

Skutki lekceważenia postanowień regulaminu Kasy zapomóg. Dnia 1. czerwca br. przedłożyła komenda ochotniczej straży pożarnej w Jaworowie prośbę p. Eleonory Swarowskiej, wdowy po strażaku ś. p. Józefie Swarowskim z Jaworowa o zasiłek.

Wedle brzmienia tej prośby, którą komenda straży pożarnej w Jaworowie odstąpiła Związkowi z „gorącem poparciem i z prośbą o łaskawe uwzględnienie“ ś. p. Józef Swarowski przeziębił się w czasie pożaru w lutym b. r. na

Małem Przedmieściu w Jaworowie i po dłuższej chorobie umarł, osierociwszy żonę z ośmiorgiem dziatek.

Ochotnicza straż pożarna w Jaworowie przystąpiła do związkowej Kasy zapomóg deklaracyą z dnia 1. listopada 1896 i w latach 1897, 1898 obowiązki swe względem Kasy zapomóg wypełniała, a ś. p. Józef Swarowski zamieszczony był w wykazie czynnych członków do Kasy Zapomóg.

W roku 1899 niewypełniono przepisów regulaminu tej Kasy zapomóg, bo wykaz czynnych członków i przypadającą od nich wkładkę po licznych przypomnieniach i zagrożeniach przesłano dopiero 23. kwietnia 1899 już po śmierci ś. p. Swarowskiego.

Ponieważ komenda ochotniczej straży pożarnej w Jaworowie nie dopełniła w swoim czasie obowiązków względem Kasy zapomóg, przeto Komitet wykonawczy Związku nie mógł prośby o zapomogę przychylnie załatwić.

Wypadek powyższy niech będzie nauką dla tych Komend straży pożarnych, które lekceważą sobie przepisy regulaminu Kasy zapomóg, niech te komendy rozważą dobrze, jak wielka odpowiedzialność za tę lekkomyślność na nich ciąży, jak bardzo krzywdzą swoich podwładnych!

Honorowa odznaka. Uroczyste wręczenie honorowej odznaki strażakowi p. Grzegorzowi Mochnalowi w Sokalu za 25 lat nieprzerwanej, wiernej i walnej służby strażackiej odbyło się w dniu 29. maja b. r. Aktu tego, poprzedzonego nabożeństwem solennem, dokonał p. Eugeniusz Wysoczański, burmistrz miasta Sokala wobec członków magistratu, starosty, urzędników c. k. starostwa, urzędników magistratu, delegata wydziału powiatowego i całego korpusu ochotn. straży pożarnej.

Podziękowanie. Komenda ochotniczej straży pożarnej w Mielcu składa strażom pożarnym w Cieszanowie, Dublanach, Lisku, Mościskach, Ottynii, Pławie, Pruchniku, Przecławiu, Wieliczce, Wiśniowczyku, Żurawnie i w Kozowej podziękowanie za nadesłane pieniądze za książeczki z cegiełkami na budowę strażnicy pożarnej w Mielcu.

Równocześnie komenda ta wzywa 129 innych straży poż o nadesłanie pieniędzy lub o zwrot książeczek z cegiełkami.

Fundusz na przyrządy pożarne. Do pokaźnego funduszu na przyrządy pożarne mogą przyjść gminy miast i miasteczek z kar policyjnych, powstałych z przekroczeń ustawy o policyi ogniowej. Jeżeli rewizye ogniowe zostaną należycie wykonane, jeżeli zwierzchności gminne pościągają nałożone na niedbałych właścicieli domów różne grzywny, to grzywny te w myśl §. 36 ustawy o policyi ogniowej stworzą fundusz utrzymania przyrządów pożarnych.

Naczelnikom straży pożarnych zalecamy, aby dopilnowali w gminie przeprowadzania rewizyi ogniowych i ściągnięcia grzywien. O naczelnikach gmin miejskich, którzy obowiązek ten zaniedbują, uwiadomić można krajowy Związek strażacki.

Hydranty, wyrzucające wodę wyżej trzeciego piątra otrzyma miasto Lwów po zaprowadzeniu wodociągów. Bezpieczeństwo ogniowe zyska wskutek tego bardzo wiele.

Środek na rany z poparzenia lub popieczenia podaje *Przewodnik Przemysłowy*. Czytamy tam, że zalecana nawet przez niektórych lekarzy mieszanina wody wapiennej z olejem lnianym ani ulgi nie przynosi, ani gojenia nie przyspiesza, lecz raczej je opóźnia. Najłatwiejszym i najskuteczniejszym środkiem jest posypanie rany proszkiem sody (dwuwęglanu) jakiej się bierze do zażywania. Przynosi to ulgę doraźną, do szybkiego gojenia zaś nadaje się najlepiej bandaż wismutowy (Bardelebena), którego dostać można w aptece. Kładzie się go bezpośrednio na sparzone miejsce i obwiązuje dokładnie.

Przykład godny naśladowania. Wydział powiatowy w Sanoku otrzymawszy ogólnikowe i nie zawierające bliższego przedstawienia wyniku zarządzeń, wydanych na podstawie przeprowadzonych rewizyi ogniowych w miastach i miasteczkach swego powiatu, co przypuszczać każe, że rewizye odbyto niedokładnie i że nie wydano potrzebnych zarządzeń, wydał urzędnikowi swemu p. Praczyńskiemu, lustratorowi gospodarki gminnej polecenie, aby przy sposobności lustracyi gmin miejskich przekonał się dokładnie, w jaki sposób rewizye ogniowe przeprowadzone zostały.

Szczeble czy łaty. Na posiedzeniu Komisyi technicznej omawianą była sprawa zmiany instrukcyi do odbywania ćwiczeń z drabinami i drabinkami, bo kancelarya Związku proponowała, aby instrukcyę tę zmienić w ten sposób, iżby strażak wychodząc po drabinie chwytał się rękami jej szczebli a nie łat.

Za chwytaniem szczebli przemawiają następujące okoliczności:

a) Szczebel zrobiony jest z kawałka stosunkowo cienkiego drzewa i można go dlatego z łatwością całkowicie objąć rękoma.

b) Poziome umieszczenie szczebla nadaje się do łatwiejszego i bezpieczniejszego uchwytu.

Przeciwko chwytaniu łat występują następujące okoliczności:

a) Łaty bywają zazwyczaj 8 10 cm. grube i prawie taksamo szerokie i z tego powodu dają się tylko wielką ręką zupełnie objąć.

b) Ponieważ łaty są w drabinie pionowo umieszczone, przeto trudnem jest zupełne objęcie łaty ręką, a gdy nadto łaty są zmoczone, o co przy ćwiczeniu z wodą i przy pożarze nie trudno, wówczas ręka się ślizga po niej i uchwyt zupełny łaty jest prawie niemożliwy.

W Komisyi technicznej poruszono jednakże tę okoliczność, że drabina lub drabinka może mieć niepewne szczeble, że szczeble te mogą się kruszyć, wypadać i powodować spadnięcie strażaka z drabiny.

Komisya techniczna sprawy tej kategorycznie nie załatwiła. W myśl uchwały tej Komisyi podajemy sprawę tę

pod sąd wszystkich starszych i doświadczonych strażaków z oddziału gimnastyków, którzy z drabinami mają ciągle do czynienia i wzywamy ich, aby zechcieli swoją pod tym względem opinię przedłożyć Związkowi strażackiemu, a w szczególności, aby podali, czy przy wychodzeniu po drabinach trzymają się rękami jej szczebli czy też łat, tudzież, aby podali dlaczego tak czynią.

Gratyfikacya. Zastępca Naczelnika ochotniczej straży pożarnej w Stryju p. Józef Leitner otrzymał od Rady miasta Stryja, na wniosek Burmistrza, gratyfikacyę w kwocie 100 koron za gorliwe zajmowanie się organizacyą Straży pożarnej ochotniczej.

Wypadki uszkodzenia członków Kasy zapomóg. W Makowie strażak p. Jan Stanaszek spadł pod wóz jadąc do pożaru. Wskutek potłuczenia i pokaleczenia był przez 8 dni do pracy zawodowej niezdolny. P. Józef Wilk gasząc workami zapalony w beczkach spirytus oparzył rękę i bok. Był 20 dni do pracy niezdolny.

Dnia 4. czerwca b. r. przy pożarze w Kossowie strażacy pp. Karol Zachajkiewicz, Hersch Friedel i Mikołaj Romaniuk poparzyli ręce i nogi.

W Radłowie strażacy pp. Jędrzej Flądro, Marcin Górnik i Ignacy Gembarowski przy pożarze w dniu 9 czerwca w Łęce (około Radłowa) poparzyli sobie ręce i twarz.

W Brodach dnia 11 czerwca, strażak p. Sadowski Karol spadł pod beczkowóz napełniony wodą i bardzo się potłukł.

To dziwne! Zwierzchność Gminna w Dębowcu doniosła Związkowi strażackiemu, że miejscowa ochotnicza straż pożarna zrzekła się wszelkiej pomocy od gminy.

W Janowie (koło Lwowa) po rewizyi ogniowej doniósł naczelnik straży pożarnej miejscowej władzy gminnej, że przy rewizyi domów znaleziono beczki... z moskali, haki ogniowe... na tykach z fasoli, drabiny... o trzech szczeblach.

Przepisom regulaminu ogniowego stało się zadość, bo były beczki, były haki i były także drabiny.

Wyciąg z raportu o pożarze (w powiatowem mieście) Z jakimi przyrządami wyruszyła straż do pożaru? „Jedna szpryca z podartemi szlauchami i jeden beczkowóz".

Preparat do gaszenia pożarów. Strażom pożarnym, które koniecznie chcą gasić pożary preparatami i ekstinktorami, podajemy następującą, bardzo pojedynczą, tanią i skuteczną mieszaninę, wskazaną przez chemika Dr. Edwarda Laubera: 50% soli kuchennej, 30% dwuwęglanu sody i 20% ałunu. Te trzy składniki muszą być dobrze wymieszane, a dopiero 5% tej mieszaniny rozpuszcza się w wodzie.

Przykład:

Jeżeli straż pożarna posiada beczkowozy o pojemności 300 litrów i pragnie do takiej ilości wody mieć przygotowaną porcyę preparatu, to miesza: 7½ klg. soli kuchennej, 4½ Klg. dwuwęglanu sody i 3 Klg. ałunu.

Koszt takiej mięszaniny, takiego preparatu na 300 litrów wody wynosi 1 złr. 30 ct z czego widać, że jest znacznie tańszy od preparatu Eberhardta, który za prawo używania swego wynalazku żąda 4000 złr., a za jedną porcyę na 200 litrów wody 3 złr.

Jeżeli preparatem takim oblejemy palący się przedmiot, wówczas tworzy się na nim powłoka, która tamuje przystęp powietrza i ogień dusi. Prawie wszystkie ekstinktory posiadają tylko powyżej wskazaną mieszaninę.

Obrona pożarna w zakładach zdrojowo-kąpielowych i klimatycznych. Brzuchowice (wieś, powiat lwowski). Nie posiada żadnej obrony pożarnej, gmina nie nabyła dotąd sikawki. Przed rokiem uchwaliła rada gminna na zakupno sikawki kwotę... 60 zł. (mówię i piszę wyraźnie: sześćdziesiąt złr. w. a.).

Zakład klimatyczny w Brzuchowicach posiada już 80 will przeważnie piątrowych, drewnianych i nieogniotrwale krytych.

Rudno (wieś, powiat lwowski). Nie istnieje tam straż pożarna, chociaż w gminie jest szczera ochota do jej zawiązania. Sikawka zaniedbana, bez dyszla, bo dyszel złamał się podczas jazdy do pożaru w grudniu z. r., z urwanym kurkiem otworu ssącego, węże tłoczące zabrudzone, beczka bez wody. (C. d. n.)

VI Poczta Redakcyi.

Panu F. Z. w L.

Sikawka nie może wody ssać z każdej głębokości.

Ciśnienie powietrza atmosferycznego na jeden centymetr kwadratowy równa się 1033 gramom. Otóż obliczono, że takiesamo ciśnienie, jakie wywiera powietrze atmosferyczne na jeden centymetr kwadratowy, wywiera także słup wody o wysokości 10 metrów i 4 decymetrów (10·4 m.), czyli że woda podniósłszy się w rurze do wysokości 10·4 metrów, wywiera ciśnienie również 1033 gramów na jeden centymetr kwadratowy.

Oba te ciśnienia, tak powietrza jak i słupa wody równoważą się wtedy, a więc woda w rurze tworząca słup na 10·4 m. wysoki przy tej równowadze ciężarów t. j. ciężaru swego własnego i ciężaru powietrza atmosferycznego podnosić się wyżej nie może, a więc pompa ssąca z większej niż 10·4 m. głębokości, wody brać nie zdoła.

Granicę tego prawa ciśnienia powietrza i wody, w zastosowaniu do pomp zowiemy wysokością ssania wody.

Z tej głębokości t. j. z głębokości 10·4 metrów w praktyce żadna pompa i sikawka ssać wody nie będzie, bo absolutnie niemożliwą jest rzeczą uzyskać w rurze pompy i w ogóle w jakimkolwiek naczyniu zupełnej próżni powietrza, która to próżnia byłaby w tym wypadku konieczną, a następnie i z tego powodu, że położenie miejscowości nad poziomem morza, wilgoć i temperatura powietrza wpływają na zmniejszenie tej wysokości siły ssania. W praktyce wysokość ta wynosi w kraju naszym 6 do 7 metrów.

Tę wysokość ssania wody oblicza się od dolnego t. j. ssącego wentyla pompy do powierzchni wody i to w dokładnie pionowym kierunku. Poziomo ułożone rury umożliwiają ssanie wody na dłuższe przestrzenie, jednakże tylko o tyle, o ile pionowa odległość (głębokość) wentyla ssącego pompy od powierzchni wody, na powierzchni morza i przy 0° Celsiusza wysokości ssania wody t. j 6 7 metrów nie przekracza.

Redaktor odpowiedzialny: Szczerbowski Antoni. Nakładem „Związku ochotniczych straży pożarnych",

Z drukarni Pillera i Spółki we Lwowie.